جام جم

سه‌شنبه
۱ آذر ۱۴۰۱
شماره ۶۳۶۲
۵

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه

با حضور تهیه‌کننده و بازیگران سریال در «جام جم» بررسی شد

تابوشکنی «بی‌همگان»

۸

ویژه

گفت‌وگوی «جام جم» با فرهاد مختاری، تهیه‌کننده فصل جدید مسابقه «۵ ستاره»

«۵ ستاره» مثل خانواده

۶

جیمز کامرون در اتحاد بزرگ علیه ابرقهرمانان مارول و دی‌سی کامیکز:

آدم‌های عاقل با ابرقهرمانان ارتباط نمی‌گیرند

۱۰

دادخواهی رسانه‌ای علیه منافقین «از تیرانا تا تهران»

شبکه پرس تی‌وی با ساخت آثار متنوع سعی در روشنگری سیاست‌های دوگانه غرب دارد

۷

یادداشت

به مناسبت روز جهانی فلسفه

نگاه نوگرا به فلسفه داشته باشیم

حجت‌الاسلام سید مسعود مرتضوی

هر ساله به مناسبت روز جهانی فلسفه، شخصیت‌ها، موسسات و مراکز علمی کشور سعی می‌کنند از زوایایی نو به این علم بپردازند. سعی می‌شود در این مختصر نکاتی درباره فلسفه در حوزه‌های علمیه بیان شود.

۱. فلسفه بعد از انقلاب اسلامی و به‌خصوص سال‌های اخیر با تلاش و مجاهدت‌های فراوان شخصیت‌های کم‌نظیری همچون علامه طباطبایی، شهید مطهری و برخی اندیشمندان معاصر از رشد و نمو خوبی برخوردار شده است و تاکیدات رهبر معظم انقلاب، بر گسترش دانش فلسفه و توسعه مراکز علوم عقلی افزوده و امید است دانش فلسفه با تکیه بر موضوع و چارچوب این علم به حرکت موثر خویش ادامه دهد.

۲. نگاه‌های افراطی و تفریطی به این علم همواره از گسترش و کاربست بیشتر آن جلوگیری کرده و آنچه اهمیت دارد، حرکت بر محور اندیشه‌ورزی فلسفی و تفلسف مصطلح است. متاسفانه نگاه حداقلی و تفریطی و به تعبیری فلسفه‌ستیزی در حوزه علمیه، فرصت استفاده از این علم را میان حوزه‌های علمیه گرفته و آن را دستمایه قلب و تحریف افکار غیرصحیح قرار می‌دهد. از طرف دیگر، نگاه حداکثری به فلسفه و خارج شدن از موضوع علم و روش‌شناسی استدلال آن موجب اثبات ناکارآمدی و کم فایده بودن آن در انظار عمومی می‌شود. توجه به تفاوت علوم، هدف و غایت هر علم و کارکردهای مختلف علوم انسانی، ما را از دایره افراط و تفریط دور می‌کند.

۳. فلسفه‌خوانی و نظام تعلیم فلسفی در حوزه‌های علمیه نیازمند اقناع و فرهنگ‌سازی توسط دست‌اندرکاران است. این علم با دقت‌ها و ظرایف علمی و نیازمندی فهم آن به استعداد و توانایی بدون هیچ‌گونه اقناع و تبیین در برنامه علمی عموم طلاب قرار گرفته و این مسأله، موجب چالش‌های علمی و انگیزشی در فهم فلسفه شده است. طلاب سطوح مقدماتی و تخصصی عموما با اهداف و کاربست‌های علمی فلسفه در کشف حقایق و کشف معارف اسلامی آشنا نمی‌شوند و این مهم‌ترین ضربه به دانش فلسفه است.

۴. فلسفه همانند دانش‌های مختلف و گوناگون با سبک‌ها، قرائت‌ها و تبیین‌های مختلفی مواجه شده است. حیات دانش به تعامل قرائت‌های مختلف علم شکل می‌گیرد و متاسفانه یکی از نقاط آسیب فلسفه در حوزه‌های علمیه، برجسته کردن و رواج یک‌سویه برخی قرائت‌های فلسفی است که این رویکرد، چالش بزرگی در فهم مبانی فلسفه، انقطاع از تراث و افکار گوناگون فلسفی و به‌نوعی منجر به استبداد علمی می‌شود.

۵. دانش کلام که به تعبیر رهبر معظم انقلاب (حوزه علمیه اسلام و حوزه علمیه اهل‌بیت علیهم السلام در درجه اول حوزه کلام و بعد حوزه فقه بوده است و بزرگان فقهای ما متکلمین بوده‌اند) از اهمیت به سزایی در دفاع از عقاید و تبیین معارف اهل‌بیت علیهم السلام برخوردار است. یکی از خلط‌ها و اشتباهات روش یکسان دانستن دانش کلام و فلسفه اسلامی است که این مسأله ظلم به دو دانش و تراث علمی شیعه است.

آنچه در حوزه‌های علمیه از گذشته رواج داشته است و میراث ارزشمند شیخ طوسی، شیخ مفید، علامه حلی، میرحامد حسین، شرف‌الدین و علامه امینی و... است، تلاش و مجاهدت بزرگان در دفاع اعتقادات اصیل تشیع در چارچوب علم کلام است و گسترش فلسفه در سال‌های اخیر نباید به انکار روش و هویت علم کلام منجر شود.

گزارش

بخش هفتم

مسیری که بدون حجاب طی شد

وقتی فغان جو بایدن هم به هوا رفت

سعید مستغاثی
فرهنگ
مستندساز و کارشناس سینما

فیلم‌ها، سریال‌ها و سایر محصولات و تبلیغات رسانه‌ای که جامعه آمریکا را به‌شدت به‌سوی بی‌بند و باری، لاابالی‌گری و فساد و فحشا می‌برد، تاثیر خود را روی آن گذاشت. این تاثیر به‌تدریج در جامعه غرب اتفاق افتاد. جامعه‌ای که تصور می‌شد، آن‌قدر به لحاظ فرهنگی و اندیشه رشد پیدا کرده که اساسا دیگر نمایش برهنگی و حتی عریانی مفرط و روابط بی‌قید و بند زن و مرد، برایش تاثیری ندارد و رشد تفکرات و سطح اندیشه‌ها، آنچنان این جوامع را در حد اعلای عزت نفس قرار داده که هیچ اتفاقی مابین زنان و مردان حتی برهنه نیز در این جامعه رخ نمی‌دهد. تبلیغات سرسام آور غربی‌ها و پیروان آنها در این سوی مرزها نیز چنین گمانی را تقویت می‌کرد که گویا هرآنچه از روابط مفسده آمیز و تباهی‌آور جریان می‌یابد در جوامع عقب افتاده و به‌اصطلاح مذهبی شرق و از جمله ایران است و در ممالک غربی که تمدن، تجدد، پیشرفت و فکر و عقل در جریان است، جز رفاه و آزادی و احترام به زن و حفظ کرامت انسان‌ها وجود ندارد.

ترویج این تفکر که پوشیدگی و حجاب در واقع باعث حرص و ولع انسان‌ها شده و میزان فساد را بالاتر برده و در مقابل، برهنگی و عریانی و باز بودن روابط بی‌قید و شرط زن و مرد دیگر به قول معروف چشم و دل همگان را سیر کرده و آن را به‌صورت روالی معمول برای همه عادی می‌سازد، اساس تشویق به برهنگی و بی‌قید و بندی را تشکیل می‌داد و البته برای اثبات آن یک‌سری نشانی‌های غلط از طریق رسانه‌های فرمایشی و زنجیره‌ای این‌سو و آن‌سوی مرزها، ارائه شد که هیچ‌گونه پایه علمی، پژوهشی آکادمیک و حتی میدانی و اجتماعی نداشت. حالا بازهم پس از گذشت دهه‌ها، همچنان همین تبلیغات بی‌پایه، رواج دارد و همان توجیهات ساده لوحانه نیز به‌دنبالش می‌آید که گویا به‌رغم همه آن روابط بی‌بند و بارانه، برهنگی‌ها و عریان‌گری‌ها اما جامعه غرب اینک در اوج رفاه، امنیت، تمدن، آسایش و آرامش قرار دارد و جوامع شرقی و به قول آنها جهان سومی و به‌خصوص مسلمان در حضیض فقر، بدبختی، ناامنی، بحران، فساد و تباهی غوطه‌ور است و این تبلیغات توسط رسانه‌های معلوم‌الحال آن سوی آب در ذهن و جان مردم مشرق زمین نفوذ کرده و آنها را در خواب و خیالی فرو می‌برند که پس از این سال‌ها به‌صورت کابوسی پریشان و دهشتناک، جامعه غرب را در خود بلعیده‌است. این خواب و خیالی که بی‌حجابی، بدپوششی و بی‌بند و باری زندگی غربی را همچون رویایی برای خود می‌بیند و متاسفانه در میان طبقه متوسط جامعه ما رواج دارد، این‌گونه القا می‌کند که سبک زندگی غربی و گذشتن از محدودیت‌های حجاب، پوشش و روابط زن و مرد، آزادی و رشد زنان را در جامعه به همراه داشته و به بردگی دیرسال آنها پایان خواهد داد. اما آیا واقعا چنین است و همه واقعیات، گزارش‌ها، آمارها، تحلیل‌ها و اخبار چنین ادعاهایی را اثبات می‌کند؟ آیا واقعا چنین اتفاقی در غرب افتاده و در آن دیار، فرهنگ برهنگی و عریان‌گری و بی‌بند و باری روابط زن و مرد، آن چشم و دل سیری و رفتار متمدنانه را به‌وجود آورده‌است؟

طرح بحران تعرضات جنسی در دانشگاه‌های آمریکا

گزارش تعرضات و آزارهای جنسی به هالیوود محدود نماند و به‌طرز حیرت آوری پس از گزارش نوردیک از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ از سوی موسسات اجتماعی و نهادهای آماری به نحو فزاینده در فضاهای مختلف رسانه‌ای غرب انتشار یافت، گرچه رسانه‌های اصلی سعی در کتمان آنها داشتند اما ناگزیر بخش‌هایی از آنها به‌عنوان خطر عاجلی که جامعه آمریکایی و اروپایی را تهدید می‌کند، مورد توجه قرار گرفت و برخی مسئولان را به میدان فرستاد. این بار میدان قربانگاه، مؤسسات آموزشی و دانشگاهی بودند که «زمین شکار» نامیده شدند. کار به آنجا انجامید و به قول معروف آش آن‌قدر شور شد که گویا خان هم فهمید. گزارش‌های تکان‌دهنده‌ای از مراکز دانشگاهی و شکایات گسترده قربانیان تعرضات یاد شده و همچنین والدین آنها در فضاهای مختلف جامعه انتشار یافت تا حدی که پای بایدن، معاون اول باراک اوباما (رئیس جمهور وقت آمریکا) را به مراسم اسکار هم کشاند. یعنی برای اولین بار معاون اول ریاست جمهوری ایالات متحده به مراسم اهدای جوایز اسکار رفت تا در میانه اهدای جوایز اسکار سال ۲۰۱۶، معضل مهم جامعه آمریکایی به‌خصوص بخش دانشگاهی آن را مطرح کند. حضور یک فیلم مستند به نام زمین شکار (The Hunting Ground) درباره خیل تعرضات جنسی در دانشگاه‌های مختلف آمریکا باعث شد تا ترانه این فیلم به نام «وقتی برای تو اتفاق بیفتد»، در جمع نامزدهای بهترین ترانه اسکار سال ۲۰۱۶ قرار گرفته و به بهانه آن، جو بایدن، معاون اول رئیس‌جمهوری آمریکا روی سن مراسم اهدای جوایز آکادمی رفته و ضمن دعوت همه مردم آمریکا به کمپینی در اعتراض به تجاوزات جنسی به ویژه در محیط‌های دانشگاهی، عاجزانه درخواست کند که: «فرهنگ خود را تغییر دهیم تا دیگر کسی قربانی این گونه فجایع نشود!» یعنی مسئولان و سران فرهنگ مخرب آمریکایی اینک به فکر تغییر فرهنگی افتاده‌اند که بیش از یک قرن است با آن، دیگر سرزمین‌ها و ملت‌ها را هدف و مورد تهدید قرار داده‌اند! جو بایدن در همان مراسم حاضران را به شنیدن ترانه وقتی برای تو اتفاق بیفتد از فیلم زمین شکار فراخواند که نامزد دریافت اسکار بهترین ترانه فیلم شده بود و لیدی گاگا (رقاصه‌ای که اساسا فرهنگ بی‌بند و باری و روابط نامشروع را با رفتار و لباس‌ها و ترانه‌هایش ترویج می‌دهد) آن را اجرا کرد. هنگام اجرای وی جمعی از دختران و پسران و زنان و مردانی که قربانی تعرضات جنسی شده بودند، روی صحنه آمدند و با نشان دادن جملاتی خال کوبی شده روی دستان و بازوان خود، مصادیق بارزی از بحران یادشده را نمایش دادند.

> سبک زندگی غربی و گذشتن از محدودیت‌های حجاب، پوشش و روابط زن و مرد، آزادی و رشد زنان را در جامعه به همراه داشته و به بردگی دیرسال آنها پایان خواهد داد

شاید چنین شویی در طول تاریخ مراسم اسکار و دوران ریاست جمهوری ایالات متحده بی‌سابقه باشد که در مقابل یک معضل اجتماعی، آن هم تعرضات جنسی، معاون اول رئیس جمهوری آمریکا به میدان آمده و به جامعه نسبت به یک فاجعه فروپاشی قریب‌الوقوع هشدار داده و تقاضای تغییر فرهنگ کند. گزارش تکان‌دهنده‌ای در سال ۲۰۱۴ حکایت از آن داشت که تنها ۶۰ درصد دختران و ۶۵ درصد پسران دانشگاهی در آمریکا به پلیس یا مسئولان دانشگاه گزارش تعرض جنسی نسبت به خودشان را داده‌اند. فیلم مستند زمین شکار نشان می‌دهد از نظر کارشناسان و جامعه‌شناسان، نوع پوشش (عریان گری)، روابط نزدیک و بی‌بند و باری دختران و پسران، مصرف مشروبات الکلی و موادمخدر و... از مهم‌ترین عوامل رشد فجایع جنسی در این دسته از جوامع بوده‌است.

دانشگاه هاروارد، برترین مرکز علمی یا رکورددار تعرض جنسی؟!

«اگر دانشگاه هاروارد به تعداد جرایم تجاوزی که در محیط آن صورت می‌گیرد اعتراف کند، درهایش بسته می‌شود و رؤسای آن خودکشی می‌کنند.»

این جمله‌ای است که در ابتدای مستند زمین شکار ساخته کربی دیک، روی پرده نقش می‌بندد؛ فیلم مستندی که سال ۲۰۱۵ درباره تعرضات جنسی در دانشگاه‌های آمریکا ساخته شد.

فیلم زمین شکار به دلیل ترانه‌اش به نام وقتی برای تو اتفاق بیفتد به مراسم اسکار هم راه یافت و آن را لیدی گاگا روی صحنه هشتاد و هشتمین مراسم اهدای جوایز آکادمی علوم و هنرهای سینمای آمریکا اجرا کرد، در حالی که گروهی از دانشجویان مورد تعرض جنسی قرارگرفته با شعار «تقصیر من نبود» گرد او را گرفته بودند. قبل از اجرای این ترانه بود که در اقدامی بی‌سابقه جو بایدن معاون اول اوباما، رئیس‌جمهوری وقت آمریکا روی صحنه رفت و ضمن دعوت همه مردم آمریکا به حضور در کمپینی برای اعتراض به تعرضات جنسی به ویژه در محیط‌های دانشگاهی، عاجزانه درخواست کرد که «فرهنگ خود را تغییر دهیم تا دیگر کسی قربانی این گونه فجایع قرار نگیرد!»

آوریل ۲۰۱۵ دانشگاه هاروارد یک نظرسنجی درمیان دانشجویان خود انجام داد که بخشی از پروژه پژوهشی بزرگ بود که در ۶۴ دانشگاه معتبر آمریکا و در میان ۱۵۰ هزار دانشجوی آنها (اعم از فارغ‌التحصیل یا مشغول به تحصیل) درباره تعرضات جنسی صورت می‌گرفت. نتیجه این پژوهش که سپتامبر ۲۰۱۵ منتشر شد، بسیار تکان دهنده بود. نظرسنجی فوق نشان می‌داد که ۷۲/۲ درصد دانشجویان دختر حاضر در این آمارگیری، در زمان حضورشان در دانشگاه هاروارد مورد آزار و اذیت جنسی قرار گرفته‌اند. این آمار رتبه دانشگاه هاروارد (به عنوان رتبه اول علمی دانشگاه‌های جهان) را در زمینه تعرضات جنسی نیز بالاتر از سایر دانشگاه‌ها قرار داد! این درحالی است که طبق همان گزارش حدود ۸۰ درصد دانشجویان دختر مورد تعرض قرار گرفته، هیچ گزارشی به مقامات دانشگاه ارائه نکرده‌اند.